

Arsis

ontmoet

**HETE
VUREN**

22.04.2023 – 03.09.2023

16 kunstenaars

MARKIEZENHOF

 stichting
de zes
samenwerkende
musea
in nederland

De Jury

De stichting Arsis in Bergen op Zoom nodigde voor de 4e keer kunstenaars uit om te reageren op een reizende tentoonstelling. Werken uit het Rijksmuseum worden hierbij tentoongesteld in 6 musea: M6. Dit keer is het thema: Hete Vuren.

Een enorm aantal kunstenaars heeft gereageerd en heeft 1 tot 2 kunstwerken ingestuurd, in totaal 130 werken. Een externe jury heeft deze werken beoordeeld en er zijn 16 kunstwerken geselecteerd voor in de Tuinzaal waaronder ook het schilderij gekozen door het publiek.

De jury bestond uit de volgende personen:

Margriet Burgers
Johanna Jacobs
Gerard de Kleijn

Arsis is de naam van een actieve groep beeldend kunstenaars in en rond Bergen op Zoom. De kunstenaars zijn georganiseerd in de Stichting Arsis Kunst en Sociëteit. Bij Arsis zijn 55 kunstenaars aangesloten. Werkgroepen vormen de kern van de Arsis activiteiten. Deze werkgroepen zijn autonoom, al blijft het bestuur onder voorzitterschap van Maarten van 't Hof eindverantwoordelijk.

De stichting beheert een eigen galerie, die elke maand een nieuwe tentoonstelling organiseert. De galerie, aan het Zuivelplein 5, is op vrijdag-, zaterdag- en koopzondagmiddag geopend. De galerie wordt gerund door Jodrike de Koning, Annemiek Hoek en Trudie Vrolijk.

Van 22 april t/m 29 mei is er de expositie HETE VUREN te zien.

Ook op andere plaatsen zijn HETE VUREN kunstwerken te zien, namelijk:

- In de Grote Galerij in het Markiezenhof
- In de Sint-Gertrudis kerk, waar bovendien de Geschiedkundige kring foto's laat zien over de vele kerkbranden die de kerk geteisterd hebben
- In de bibliotheek, waar de groep 'Daan' exposeert met collages
- In de Kunstkamer Holland in Scherpenisse.

De werkgroep M6 bedankt alle kunstenaars, de juryleden, het Markiezenhof en anderen die hebben meegeholpen aan deze exposities en Margriet Burgers in het bijzonder voor het schrijven van het juryrapport.

Maarten van 't Hof
Jodrike de Koning
Trudie Vrolijk-Vermeiden

www.bergenopzoom-expo.art
www.arsis-boz.nl
www.markiezenhof.nl/hetevuren

Vuur

Vuur is het laatste element in de reeks van de reizende tentoonstelling met schatten uit het Rijksmuseum en daarmee ook het onderwerp van de parallelle expositie wederom op voorbeeldige wijze georganiseerd door het kunstenaarscollectief Arsis.

Van de vier elementen is vuur het meest ongrijpbare, wispelturige en veelzijdige. Niet alleen als verschijningsvorm maar ook wat betreft betekenisgeving. Want wat bedoelen we precies als we het hebben over hete vuren?

Vuur betekent verandering en transformatie. Voor Herakleitos, een van de eerste Griekse filosofen, was vuur in de hoedanigheid van eeuwige verandering zelfs het oerelement waaruit de kosmos was opgebouwd. En een object dat is verbrand keert nooit meer terug naar z'n oorspronkelijke vorm. Vuur gaat over kosmische dimensies, over het allerkleinste en het allergrootste. Vuur vraagt om een actor, het moet ontstoken worden. Dat kan een natuurlijke oorzaak zijn zoals een vulkaanuitbarsting of een blikseminslag of menselijk handelen: de mens die al dan niet met opzet een vuur ontsteekt. Vuur is niet neutraal. Niet onschuldig. Het is positief en negatief. Het schept nieuw leven en het vernietigt leven.

Vuur brengt energie en levenskracht maar zaait ook dood en verderf. Die dualiteit zien we terug in het symbolische gebruik van het begrip vuur.

Enerzijds het hellevuur en het demonische, anderzijds de eeuwige vlam en het goddelijke. In figuurlijke zin duidt vuur ook op een gemoedstoestand, gevoelswaarde of karaktereigenschap. Het wordt geassocieerd met geestdrift, passie en hartstocht, liefde en zuiverheid, daadkracht en energie.

Andere tijden

Met hete vuren kan je dus vele kanten op. Bij de landelijke tentoonstelling wordt de nadruk gelegd op het belang van vuur als verbindende kracht voor de gemeenschap, voor de mens in zijn sociale omgeving.

Het gaat om vuur als gebruikswaarde en om bijkomende gevoelens van saamhorigheid, solidariteit en gezelligheid. Drie functies worden uitgelicht:

- Huiselijk gebruik: vuur als bron van licht en warmte.
- Ambachtelijk gebruik: smeden, glasblazen, ijzer gieten, potten bakken.
- Destructie: toegespitst op de historische vaderlandse krijgsverrichtingen en de daarop gebaseerde zeestukken. Aan de inzenders van het Arsis initiatief werd gevraagd om daar zo veel mogelijk bij aan te sluiten.

Wat was het resultaat? Hebben de deelnemende kunstenaars zich aan 'de opdracht' gehouden? In eerste instantie werd de jury enigszins overrompeld door de veelheid aan indrukken en diversiteit van de ingezonden kunstwerken. We waren onder de indruk van de gedrevenheid en het enthousiasme dat er van af straalde. Opvallend was dat er veel brandende bossen te zien waren.

Het grootste deel van de inzendingen, ruim een derde, gaat over de vernietigende kracht van vuur: over het inferno van bosbranden, brandende gebouwen en de rokende puinhopen daarna.

De werken die uitdrukking geven aan de verbindende kracht en de ambachtelijke kant vormen een minderheid. Vuur roept in onze tijd duidelijk andere associaties op. Saamhorigheid en gezelligheid is niet meer het eerste waar we aan denken. In onze Westerse wereld hebben we bij onze dagelijkse bezigheden weinig contact meer met huiselijk en ambachtelijk vuur.

Elektriciteit heeft vuur verdreven als belangrijkste bron voor koken, verlichten en verwarmen. We scharen ons alleen nog rond het vuur in een nostalgische bui en voelen ons daarbij stiekem schuldig vanwege de milieuschade die we veroorzaken.

De realiteit waar we nu mee te maken hebben wordt zichtbaar in de aanhoudende stroom van beelden over bosbranden en andere rampen ten gevolge van klimaatverandering en oorlogshandelingen. Dat heeft z'n invloed.

Het oordeel

Aan de jury de taak om de beste werken te selecteren voor de tuinzaal. Daarbij hebben we rekening gehouden met de volgende criteria:

- Aansluiting bij het thema: dit hebben we ruim geïnterpreteerd. De koppeling aan vuur als verbindend element in de samenleving was niet doorslaggevend. Vernietigend vuur, vuur als passie en emotie, symbolisch vuur, hete vuren in brede zin dus.
- Originaliteit: in verwerking van het thema, aanpak, compositie, materiaalkeuze.
- Dwingend karakter: werken waar je niet om heen kan.
- Kwaliteit, last but not least.

Over kwaliteit valt niet te twisten, alles goed en wel. Maar hoe beoordeel je kwaliteit wanneer technisch vakmanschap en het zo getrouw mogelijk weergeven van de werkelijkheid niet meer zo belangrijk zijn? Soms zelfs een obstakel vormen? Wat als de esthetische vraag of iets mooi of lelijk is niet meer gesteld mag worden? Gaat het om zelfexpressie? Het kunstwerk als uiting van een achterliggende emotie of diepe gedachte van de kunstenaar? Het formele aspect mag ook niet uit het oog worden verloren. Een synthese van vorm en expressie misschien? En is het nodig dat een kunstwerk maatschappelijk engagement uitstraalt of gaan we voluit voor l'art pour l'art? Tegenwoordig willen we ook graag dat een kunstwerk aan het denken zet, ontregelt, uitdaagt, meerdere lagen heeft, een beetje 'schuurt'. Van de beschouwer en beoordelaar wordt heel wat meer gevraagd dan alleen maar het lezen van herkenbare vormen. Kortom, de taak van de jury was geen eenvoudige. En U kijkt maar.

De juryleden hebben de werken naar eer en geweten beoordeeld.
Het resultaat ziet U hier in de tuinzaal.

Margriet Burgers
Kunsthistoricus en jurylid

KUNSTWERKEN TUINZAAL

'Libido Mortido'

Annika Borremans

100 x 120 Acryl op doek

In de titel van dit werk wordt gerefereerd aan de levensdrift en de doodsdraft. De scheppende en de vernietigende kracht. Ook vuur kent die dualiteit, een toepasselijke symbolische verwijzing. We zien een intrigerend en kleurrijk zelfportret, geschilderd in de stijl van het magisch realisme. Tegelijkertijd ernstig en speels. De kunstenaar lijkt zichzelf te openen om ons een blik te gunnen op haar innerlijke wereld. Realistisch geschilderde voorwerpen en vormen verwijzen naar droomwerelden en psychische gemoedstoestanden. De korenbloem en de klapproos steken scherp af tegen de blauwe lucht; staan ze symbool voor de snel vervliegende liefde?

'Capsicum annuum'

Jodrike de Koning

15 x 20 aquarel

Met beide benen op de grond: gewoon een pepertje. Maar met wat voor liefde, aandacht en vakmanschap geschilderd. En wat een vondst om hete vuren in verband te brengen met de smaakpapillen. We zien een ogenschijnlijk simpel vruchtje dat bij nadere beschouwing niet zo simpel is als het lijkt. Want kijk eens naar de kleurschakeringen binnen het rood die verwijzen naar het bobbelige oppervlak en de glanzende huid, naar de sterke gekromde vorm, het tedere steeltje. Voortaan zullen we nooit meer achteloos een pepertje in stukken snijden.

'The day after'

Liesbeth de Waal

60 x 80 Mixed Media

Door de jury geselecteerd voor de tuinzal en favoriet van het publiek. In haar eigen levendige en vlotte stijl heeft de kunstenares op treffende wijze de dualiteit van de vuurkracht in beeld gebracht. De gesmolten telefoon is het toevallige resultaat van de scheppende en de vernietigende kracht van vuur.

De kunstenaar voegt hier een extra dimensie aan toe door de telefoon als het ware te kopiëren op het doek. Daardoor ontstaan er twee werkelijkheidsniveaus. Een ware trompe l'oeil. De telefoondraad verbindt beide werelden met elkaar. Wat de vraag oproept: wie is met wie verbonden?

'Wal of Lucifer'

Manu Dudink Video

Een bewegend medium is bij uitstek geschikt om het grillige en ongrijpbare van vuur in beeld te brengen. We zien hoe een lucifer langzaam opbrandt. Voor een kort moment verlicht een dansend vlammetje het gezicht dat zonder dat licht in de duisternis op zou lossen. Het gezicht verschijnt en verdwijnt, net als het vuur zelf. Het is en is niet. Dat geldt ook voor het object dat verbrandt, van de lucifer blijft hoogstens een verkoold kopje zwavel achter. Het valt uiteen als je er tegenaan tikt.

'Bergse gieterij'

Adrie Leenaerts

50 x 50 Olieverf

Solidariteit en samenwerking. Dat is wat in het oog springt bij dit met dikke verf opgezette en in impressionistische stijl uitgevoerde schilderij van een gieterij in vol bedrijf. En ze moeten wel, want om dit kokend hete vuur in toom te houden is samenwerking onontbeerlijk. De dynamiek van de werkplaats is treffend in beeld gebracht. Het is zwaar werk. Over vervuiling en arbeidsomstandigheden werd nog niet nagedacht. Je was blij als je werk had. De kunstenaar die als jongen mee mocht met zijn vader zag vooral de gelijkenis met het vagevuur uit de catechismus. Een beeld dat voor altijd op zijn netvlies bleef branden.

'Hete kolen'

Claudia Nieuwenhuizen

80 x 100 Acryl incl. heavy medium op doek

Een realistische weergave van een stoker op de trein. Anders dan de mannen in de gieterij staat hij er alleen voor. Aan hem de verantwoordelijkheid om het vuur brandende en in toom te houden. De vuurkist en stoomketel zijn met veel oog voor detail in beeld gebracht. Het donkere kleurenpalet van de omgeving doet het vuur er uitspringen. Vuur en stoker en machine: de drie-eenheid die nodig is om de trein te doen rijden. Dit schilderij laat zien hoe de aloude mimesis techniek z'n effect nog steeds niet hoeft te missen. Mits vakkundig uitgevoerd natuurlijk.

'Ultiem genot'

Irene Ooms-Rijs

60 x 80, 3D en uitgevoerd in olieverf

Snel en los geschilderde voorstelling met een bijna fotografische compositie van drie jongens die gefascineerd zitten te kijken naar het vlammenspel in de vuurkorf. Afhankelijk van de invulling van de beschouwer kan je ook een zekere verveeldheid in hun blik en houding bespeuren. Verwende jongetjes misschien? Je fantasie gaat met je aan de haal. En is dat niet precies wat een kunstwerk zou moeten doen? Het schilderij benadrukt het samenbindende en familiale aspect van vuur en sluit als zodanig mooi aan bij de landelijke tentoonstelling.

'Verkoold bos'

Jos Peters

100 x 100 Acryl

Een sterke en geabstraheerde compositie van restanten van verkoolden bomen die zich als silhouetten aftekenen tegen de achtergrond van een nog altijd woedend vuur. Je ziet geen vlammen, het vuur heeft een vrij dichte, vlokkige structuur die naar boven toe dunner wordt. De verfhuide is ruw en korrelig. Het coloriet is eenvoudig maar doeltreffend. Dat benadrukt het formele aspect. Je zou kunnen zeggen dat de vormtaal hier even belangrijk is als de voorstelling. Ook zonder de verwijzing naar het onderwerp zou het een interessant schilderij zijn.

'Bomen 16'

Janneke Rottier

120 x 120 Gemengde techniek, acryl op linnen

We zien hier onmiskenbaar een bosbrand maar er is geen sprake van een overrompelende vlammenzee of van verkoolde resten. Geen drama maar langzaam opgebouwde spanning. Onze ogen volgen tastende ongrijpbare wolkjes van vuur die een weg zoeken tussen de onbeschermden en onbeweeglijke bomen. Niets kan ontsnappen aan het proces van voortdurende verandering waaraan de natuur onderhevig is. Haar kleurpalet is sober met gedempte schakeringen, aan de verf voegt ze soms andere materialen toe als zand en plantenresten. Zo ontstaan afbeeldingen die achterblijven op het doek als een spoor van herinnering aan de werkelijkheid. We hoeven hier niets aan toe te voegen.

'Fading Fire'

Anouk Slegers

Meerdere lagen olieverf

Een met zorg geschilderde, verfijnde voorstelling met een symbolische lading. Geen uitbundig vuur maar drie subtiele vlammetjes in een luchtbel. Zij verwijzen naar personen die langzaam uit je leven verdwijnen. De vlammetjes staan symbool voor tijdelijkheid. De vrouw heeft zich van ons afgewend. Wat opvalt is haar fraaie kanten muts met blauwe strik. Een mooi, ingetogen en enigszins vervreemdend werk.

'Opa Sjef'

Jose van der Winkel-Kammers

60 x 90 Acryl op linnen

Ambachtelijk vuur waar je niet omheen kan. Hier staat een man die zijn beroep en passie ernstig neemt. Hij is door zijn kleindochter met veel liefde en aandacht voor detail in beeld gebracht. De concentratie waarmee opa zijn vak beoefent heeft de kunstenaar raak weten te treffen. Hij vormt het middelpunt van het beeld en zijn instrumentarium. Hij heeft de controle. Het werk is uitgevoerd in een stijl die aanleunt tegen het naïef realisme in een monochroom coloriet. De kleinzoon heeft de ijzeren baklijst gelast. De gedachte van drie generaties is charmant.

'Brand op industrieterrein Moerdijk'

Ank van Meer

120 x 140 Acryl op doek

Hier speelt de brand zich af op een afstand. De horizon ligt hoog, de voorgrond neemt een groot gedeelte van de voorstelling in beslag. De omgeving is in het duister gehuld en geeft geen details prijs. Het vuur is aangegeven met rode en licht uitwaaiierende okergele kleurvlakken. Er is een lichte weerspiegeling van het vuur in de wateroppervlakte op de voorgrond. Een klein wit gebouwtje trekt als focuspunt de aandacht. Op meesterlijke wijze is hier gespeeld met vormen en vlakken. Ondersteund door een doelgericht lijnenspel en afgewogen kleurgebruik. Abstractie en aanduidingen van figuratie wisselen elkaar af.

Zo ontstaat een spannende en tegelijkertijd evenwichtige compositie. Techniek, stijl en materiaalgebruik ondersteunen op overtuigende wijze de voorstelling.

'Na de brand'

Marcel van Tienen

105 x 122 Acryl op paneel

Na de brand is er rook. Witte rook in dit geval. Je kan er bijna doorheen kijken. Onder ons zien we een suggestie van water. Dat geeft diepte aan het schilderij. Zitten we er midden in of bevinden we ons er boven? Door de lucht zweven restanten van takken, of zijn ze zojuist weggeblazen? Na de brand kan er kennelijk van alles ontstaan, we hebben het niet in de hand. We weten het niet, het is de werkelijkheid van de kunstenaar. Abstractie, expressie, dynamiek en helderheid, dat zijn de sleutelwoorden. Zowel in de 'voorstelling' als in de manier van werken. Het is hoe dan ook een intrigerend werk waar we nog naar willen kijken.

'Bosbrand'

Ward Vansteelandt

100 x 150 Acrylverf, paletmes en additieven

Met dikke klodders verf worden helderrode, recht omhoog reikende vuurkolommen gesuggereerd. Ze zijn indrukwekkend en onontkoombaar in hun massaliteit. De donkerblauwe stammen eronder worden er bijna helemaal door bedekt. Vuurkolommen en stammen vormen tezamen een dwingende compositie en een krachtig en suggestief beeld van hoe het er in een brandend bos aan toe kan gaan. Tegelijkertijd heeft het werk een hoog abstract gehalte.

'Hete Vuren'

Annie Veldkamp

Geen info over materiaal. Vilt of wol met metaaldraad?

De kunstenaar koppelt origineel materiaalgebruik aan een sterke en overtuigende invulling van het thema hete vuren. We zien een smeulend vuur dat subtiel tot leven is gewekt door glanzend rood metaaldraad door een dek van donker vilt te weven. Let vooral op de vele nuances in de donkere wol die bijna fysiek lijken te verwijzen naar het proces van verkoling. Het werk is heel tactiel, je zou het graag even willen aanraken. Voel je de warmte van het vuur?

ARSIS ONTMOET

HETE VUREN

22.04.2023 – 03.09.2023

Arsis

www.arsis-boz.nl

stichting
de zes
samenwerkende
musea
in Nederland

MARKIEZENHOF